

Aspekty hodnocení žáků základních škol

Petra Jůzlová

Obsah:

- Vymezení pojmu
- Právní legislativa
- Realita hodnocení na ZŠ
- Žákovská portfolia
- Závěr

Vymezení pojmu:

- V českém pojetí je hodnocení chápáno jako:
- prostředek výchovy, které vyvolává změny v chování dítěte (Menčínská 1976; Pelikán 1984; Hrabal, Man, Pavelková 1995)
- součást kontrolní fáze hodiny
- zaujímání a vyjadřování určitého stanoviska k činnosti žáka (Skalková 1995)

Hodnocení a klasifikace žáků je nedílnou součástí výchovně vzdělávací práce učitelů českých škol. Sleduje motivaci žáků k dosažení optimálních výsledků, sjednocení požadavků vyučujících na žáka s ohledem na jeho věk, dispozice, přístup k plnění školních povinností, chování.

Právní legislativa

- Pravidla hodnocení žáků v českých školách vychází ze zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 24.září 2004 s platností od 1.1.2005

- dále z vyhlášky č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání (a její novelizace - vyhlášky 454/2006 Sb.) a některých náležitostech plnění povinné školní docházky ze dne 18. ledna 2005

- dále z Rámcového vzdělávacího programu (RVP) pro základní vzdělávání (se změnami provedenými k 1. 9. 2005)

Co a jak se hodnotí v českých školách?

- chování
- prospěch ve společenskovedních předmětech
- prospěch ve výchovných a praktických předmětech
- mimoškolní činnost

Chování:

- klasifikační stupně:
 - 1 – velmi dobré
 - 2 - uspokojivé
 - 3 – neuspokojivé
- navrhuje třídní učitel, po konzultaci s pedagogickým sborem známku schvaluje ředitel školy
- výchovná opatření – pochvaly, ocenění, kázeňská opatření (tresty) – navrhuje třídní učitel nebo ředitel školy, jsou oznámeny zákonným zástupcům prostřednictvím žákovské knížky a doporučeného dopisu

Prospěch ve společenskovedních předmětech:

- Klasifikační stupně: 1 – výborný, 2 – chvalitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatečný, 5 – nedostatečný
- v českých školách vyjadřuje toto hodnocení převážně znalosti žáků, zřídka se hodnotí dovednosti (komunikace, aplikace poznatků...), schopnosti řešit problémové úkoly, ačkoliv je to v RVP upraveno

Prospěch ve výchovných a praktických předmětech:

- Stupně viz. předchozí list
- Toto hodnocení je pro učitele velmi náročné, učitelé hodnotí žáka především intuitivně
- Hodnotí se – tvůrčí přístup, aktivita, samostatnost, praktické dovednosti manipulace s předměty, provedení práce a dokončení práce,

Mimoškolní činnost – školní kroužek nad rámec běžné výuky:

- Hodnotí se slovy: prospěl / neprospěl podle dosažení konkrétních cílů vybrané mimoškolní činnosti

Typy hodnocení:

- Formativní
- Finální
- Normativní
- Kriteriaální
- Diagnostické
- Interní X externí
- Formální X neformální
- Průběžné X závěrečné

- Rodiče jsou seznamováni s hodnocením žáka pomocí žákovských knížek a vysvědčení

Funkce hodnocení:

- Poznávací
- Řídící
- Kontrolní
- Verifikační
- Stimulační
- Výchovná
- Selektivní
- Preventivní

- Kontrolní- zjišťování reálných stavů a výsledků VVP a jejich srovnávání s vytyčeným cílem či stanovenou normou
- Hodnocení a klasifikace žáka- usilují o kvantitativní a kvalitativní stanovení daného stavu a vyslovení diagnózy o charakteru vědomostí, dovedností, návyků, poznávacích schopností, zájmů...

Metody hodnocení a klasifikace žáka:

- Průběžné
- Frontální
- Individuální
- Skupinové
- Testování
- Kolokviální

Co hodnotíme a klasifikujeme:

- Úroveň osvojení pojmů
- Úroveň osvojení základních termínů a základních poznatků
- Poznávací schopnosti – determinace přírodnin
- Dovednosti – problematické, vzhledem k vymezení pojmu dovednost

1. Úroveň osvojení biologických a geologických pojmů

- správnost a úplnost obsahu učebních pojmů (definice pojmů)
- zařazení pojmu do logické soustavy již dříve osvojených pojmů
- dovednost správně používat pojmy v odlišných situacích při řešení nejrůznějších úkolů

2. Úroveň osvojení odborných termínů (názvů) a základních faktů

- správnost a tvořivost užití pojmů z hlediska významového i vztahového (hledisko správnosti, vhodnosti použití při popisu, výkladu, důkazu apod.)

3. Poznávací vědomosti a dovednosti

- schopnost analyzovat, syntetizovat a porovnávat významné znaky přírodnin a dějů
- poznat základní přírodniny
- pochopení vztahů a příčin mezi přírodními ději
- schopnost vyvozovat závěry z pozorování a pokusů
- správnost a pohotovost přiměřeně řešit zadané úlohy
- dodržování pokynů a postupů při samostatné práci
- schopnost samostatně pracovat s přírodninami i pomůckami
- úroveň obsahově správné (logické) a tvořivé formulace výsledků z pozorování a pokusů, výstižnost nákresů, apod.

Formy hodnocení:

- Ústní
- Písemné
- Grafické
- Kombinované

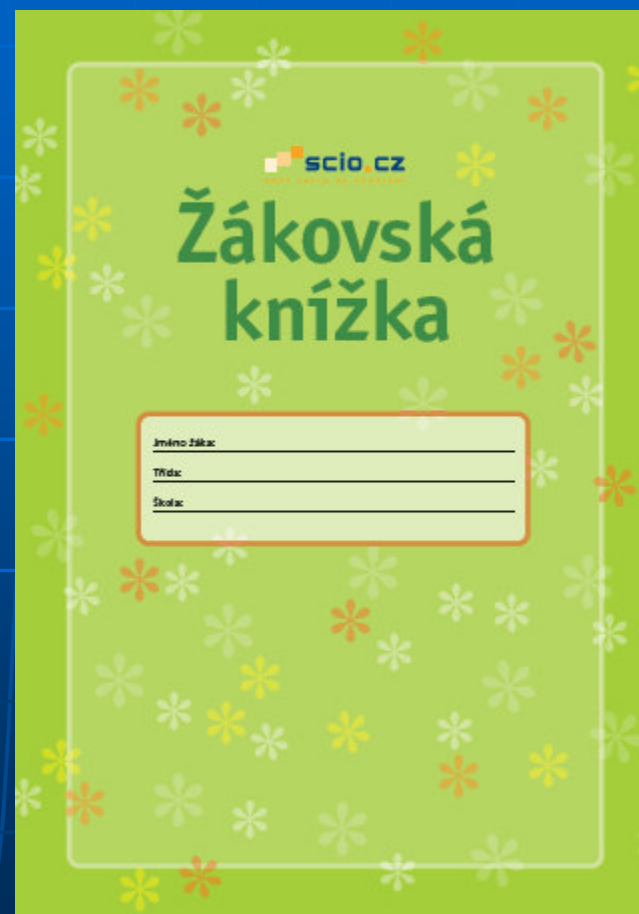
Hlediska hodnocení:

- Hledisko obsahu činnosti
- Hledisko rozsahu
- Hledisko interakce učitele a žáka
- Hledisko vnější formy
- Hledisko kvality

Slovní hodnocení nebo klasifikace?

- Další možností hodnocení žáků je slovní hodnocení
- Tento typ hodnocení je používán v alternativních školách a u žáků se specifickými vzdělávacími potřebami
- Na běžných státních školách toto hodnocení žáků není rozšířené – je nové, učitelé neví, jak hodnotit

Žákovská knížka – kurikulární dokument:

Pololetní a závěrečné hodnocení – kvantitativní formou vysvědčení – oficiální dokument, obsahuje evidenční číslo žáka, e.v. blanketu, vodotisk znaku ČR:

ČESKÁ REPUBLIKA

Třída: Číslo v třídním výkazu: Školní rok: 19 .. / 19 ..

VYSVĚDČENÍ

Jméno a příjmení:

Den, měsíc a rok narození:

Rodiště: Rodné číslo:

	I. pololetí	II. pololetí
Chování		
Prospěch:		
Český jazyk a literatura		
jazyk		
Dějepis		
Občanská výchova		
Rodinná výchova		
Zeměpis		
Matematika		
Přírodopis		
Fyzika		
Chemie		
Hudební výchova		
Výtvarná výchova		
Pracovní činnosti		
Tělesná výchova		

SEVT - 49 232 1 - 2. stupeň ZŠ B. N. B. 710 97

Když žákovská knížka nestačí?

- Řada škol zavedla k hodnocení žákovské diáře s hodnocením učitelů, sebehodnocením, hodnocením kompetencí a dovedností
- Tady ukaž přílohu, je v PDF, jedná se o žákovské portfolio, prohlédni si ho a okomentuj, děkuji

Závěrem?

- V českých školách se přes kurikulární změny stále v největším rozsahu používá kvantitativní vyjádření hodnocení nad hodnocením kvalitativním. Tento z minulosti přetrvávající trend souvisí s transmisivním pojetím výuky v českých školách, které i přes rozsáhlou transformaci českého školství bude těžké překonat. Řada škol už se však novým trendům přizpůsobila a doufejme, že se tyto nové trendy českého školství stanou v brzké době normou.

Doporučená literatura:

Od vzdělávacího programu k vyučovací
hodině, Pasch, 1998

Hodnocení v současné škole,
Slavík, 1999

Školní hodnocení žáků a studentů,
Košťálová, Miková, Stang, 2008

- Děkuji za pozornost.